

8. oktober 2009

Forslag

til

Lov om ændring af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer (formidling af bygningskulturarven, hjemmel til at frede selvstændige arkitektoniske værker i landskabet, gennemførelse af systematisk fredningsgennemgang, statslig overtagelse og adgang til fredede bygninger)

§ 1

I lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1088 af 29. august 2007, som ændret ved lov nr. 1336 af 19. december 2008, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 3, indsættes som nyt punktum:
"Til fremme af lovens formål skal kulturministeren endvidere formidle bygningskulturarven."
2. I § 3, stk. 1, indsættes to steder efter "bygninger": "og selvstændige landskabsarkitektoniske værker".
3. I § 3, stk. 2, indsættes efter "bygnings": "eller selvstændigt landskabsarkitektonisk værks".
4. I § 6, stk. 1, nr. 4, ændres "§ 24, stk. 3," til: "§ 24, stk. 4."
5. Efter § 8, indsættes i kapitel 2:
"§ 8 a. Kulturministeren udarbejder oversigter over fredninger efter loven og disses bevaringsværdier."
6. I § 12, stk. 2, indsættes som nyt punktum:
"Påhviler der staten overtagelsespligt, skal der ved erstatningens fastsættelse fradrages støtte i form af tilskud modtaget i henhold til lovens § 16, stk. 1."
7. I § 16, stk. 2, udgår:
", herunder fastsættelse og tinglysning af særlige bevaringsbestemmelser, jf. § 15."
8. § 20, stk. 4, affattes således:
"Stk. 4. Kulturministeren fører en offentlig tilgængelig liste over fredede bygninger."
9. I § 23, stk. 1, ændres "§ 24, stk. 3" til: "§ 24, stk. 4".

10. § 24, stk. 2 – 4, affattes således:

”Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om udøvelsen af beføjelser i henhold til bemyndigelse efter stk. 1.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Stk. 4. Kulturministeren kan give en landsdækkende forening på det bygningskulturelle område ret til at få forelagt fredningsforslag for Det særlige Bygningssyn, jf. § 23, stk. 1. Indstiller Bygningssynet bygningen til fredning, skal kulturministeren foretage underretning efter § 6, stk. 1.”

11. § 32 affattes således:

”§ 32. Kulturministeren eller den, kulturministeren bemyndiger dertil, har efter forudgående meddelelse og mod forevisning af legitimation adgang til offentlige og private bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker, som er omfattet af loven, for at udøve de beføjelser, der er tillagt i medfør af loven.

Stk. 2. Politiet yder om nødvendigt bistand til at opnå en i henhold til stk. 1 hjemlet adgang.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2010.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets formål og indhold
2. Udvalget om bygningsbevaring
3. Hovedpunkter i lovforslaget
  - 3.1 Indledning
  - 3.2 Formidling af bygningskulturarven
    - 3.2.1 Gældende ret
    - 3.2.2 Udvalget om bygningsbevaring
    - 3.2.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag
  - 3.3 Fredede bygninger m.v.
    - 3.3.1 Gældende ret
      - 3.3.1.1 Lovens værkbegreb
      - 3.3.1.2 Fredningens omfang
      - 3.3.1.3 Adgang til fredede bygninger
    - 3.3.2 Udvalget om bygningsbevaring
      - 3.3.2.1 Lovens værkbegreb
      - 3.3.2.2 Fredningens omfang
      - 3.3.2.3 Fredede bygningers tilstand
    - 3.3.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag
      - 3.3.3.1 Lovens værkbegreb
      - 3.3.3.2 Fredningens omfang
      - 3.3.3.3 Fredede bygningers tilstand og adgang til fredede bygninger
  - 3.4 Økonomiske aspekter ved fredede bygninger
    - 3.4.1 Gældende ret
    - 3.4.2 Udvalget om bygningsbevaring
    - 3.4.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag
  - 3.5 Administrativ organisering af bygningsfredningsloven
    - 3.5.1 Gældende ret
    - 3.5.2 Udvalget om bygningsbevaring
    - 3.5.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Statsstøtteretlige konsekvenser
10. Høring
11. Samlet vurdering af konsekvenserne af lovforslaget

1. Lovforslagets formål og indhold

Lovforslaget gennemfører en række af de anbefalinger, som udvalget om bygningsbevaring har afgivet i en rapport i august 2009, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger, jf. lovbekendtgørelse nr. 1088 af 29. august 2007 (bygningsfredningsloven).

Lovforslaget har til formål at styrke retssikkerheden for ejere af fredede bygninger og at styrke administrationen af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Med lovforslaget præciseres det endvidere, at det er et selvstændigt formål at formidle bygningskulturarven.

Det foreslås desuden, at der bliver mulighed for at frede selvstændige landskabsarkitektoniske værker. Hidtil har det alene været muligt at frede landskabsarkitektur, hvis det sker i direkte tilknytning til en fredet bygning.

En mulighed for, at der som betingelse for modtagelse af økonomisk støtte til bygningsarbejder på en fredet bygning tinglyses en bevaringsdeklaration på ejendommens blad i tingbogen, hvorved ejeren frasiger sig en ret til at forlange, at staten, under visse betingelser, skal overtage ejendommen mod erstatning, ophæves. Muligheden foreslås erstattet af en bestemmelse i loven om, at hvis staten er forpligtet til at overtage en ejendom, skal der ved erstatningens fastsættelse fradrages økonomisk støtte modtaget i henhold til loven.

Som noget nyt foreslås det, at kulturministeren skal tilvejebringe oversigter over fredede bygningers tilstand og fredningsværdier. Herved skabes mulighed for, at der kan opnås et samlet overblik over tilstanden af landets ca. 3.500 fredede ejendomme og et overblik over, hvilke fredningsværdier disse har.

Endelig foreslås en udvidelse af bestemmelsen om kulturministerens, eller den kulturministeren bemyndiger dertil, adgang til fredede bygninger, så dette kan ske med det formål at udøve de beføjelser, der er tillagt i medfør af loven.

2. Udvalget om bygningsbevaring

Den 13. september 2007 nedsatte kulturministeren et bredt sammensat udvalg, som fik til opgave at udarbejde en udredning med henblik på at belyse bygningsbevaringsindsatsen i Danmark. Nedsættelsen af udvalget skete på baggrund af en beretning fra Folketingets Kulturudvalg af den 21. februar 2007 om bevaringsindsatsen i Danmark og en plan for fremtiden.

Udvalget fik tillige til opgave at drøfte forskellige langsigtede bevaringsstrategier for området. Nærmere bestemt skulle udredningen:

1) beskrive den nuværende indsats for og regulering af bygningsbevaringen i Danmark, herunder fredning og udpegning af bevaringsværdige bygninger samt samspillet mellem stat, kommuner, regioner og private

- 2) vurdere reguleringen af de fredede og bevaringsværdige bygninger, herunder ejeres retmæssige stilling og administrativ praksis i forbindelse med ændring af funktioner og tilbygninger, adgang til rådgivning, klageadgang og sagsbehandling m.v., samt en vurdering af mulighederne for decentralisering,
- 3) drøfte forskellige bevaringsstrategier for bygningskulturen og angive økonomiske konsekvenser heraf, herunder drøfte forskellige fredningsmodeller (f.eks. differentierede/graduerede fredninger), behovene for at anlægge en helhedsbetragtning på en given bygning eller gruppe af bygninger og samspillet mellem stat, kommune, region og private,
- 4) belyse bygningskulturens tilstand og effekt på turisme-, oplevelses-, bosætnings- og erhvervsudviklingen og de muligheder og udfordringer, bygningsområdet står over for som følge af den generelle samfundsudvikling, og
- 5) vurdere mulighederne for en forstærket formidlingsindsats på området, f.eks. ved at tydeliggøre de fredningsmæssige værdier i den enkelte bygning.

Udvalget afsluttede sit arbejde i august 2009 med afgivelse af rapport om bygningsbevaring.

3. Hovedpunkter i lovforslaget

3.1 Indledning

Med lovforslaget gennemføres en række af anbefalingerne fra rapporten om bygningsbevaring, som Udvalget om bygningsbevaring har afgivet, idet disse forudsætter ændringer i lovgrundlaget. Anbefalingerne angår bygningsfredningslovens anvendelsesområde, fredningens genstand, fredningens omfang, økonomiske aspekter ved fredede bygninger og administrativ organisering af bygningsfredningsområdet.

Som supplement til lovændringerne forventes en justering af regler fastsat i bekendtgørelsesform samt iværksættelse eller fortsættelse af en række initiativer vedrørende bygningskulturarven.

3.2 Formidling af bygningskulturarven

3.2.1 Gældende ret

Bygningsfredningslovens § 1, regulerer lovens formål og anvendelsesområde. Det fremgår af lovens § 1, stk. 1, at formålet er at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Af lovens § 1, stk. 2, fremgår, at der ved lovens administration skal lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt.

Til fremme af lovens formål yder kulturministeren i henhold til lovens § 1, stk. 3, vejledning med henblik på at sikre, at bygningsfrednings- og -bevaringsinteresserne tilgodeses i administrationen af planloven, byfornyelsesloven og tilsvarende lovgivning.

Endelig fremgår det af lovens § 1, stk. 4, at offentligheden i videst muligt omfang indtages i frednings- og bevaringsarbejdet.

Formålsbestemmelsen er bredt formuleret og redegør for lovens genstand, sigte og virkeområde. Det følger af bestemmelsen, at loven omfatter andet og mere end fredning af bygninger, og at genstanden for loven rækker videre end, hvad der kan fredes.

At loven ikke udelukkende har et fredningsmæssigt sigte fremgår bl.a. af, at kulturministeren til fremme af lovens formål skal varetage vejledningsopgaver og i videst muligt omfang inddrage offentligheden samt af, at der er fastsat regler om udpegning af bevaringsværdige bygninger i lovens kapitel 5 og om registrering og planlægning i lovens kapitel 7.

3.2.2 Udvalget om bygningsbevaring

Efter udvalgets opfattelse indgår formidling af bygningskulturen som en integreret del af alle aspekter af arbejdet med bygningsbevaring.

Udvalget har med hensyn til bevaringsværdige bygninger bl.a. anbefalet, at der iværksættes formidlings- og undervisningsinitiativer med henblik på at styrke opmærksomhed på og viden om de værdier, som udgøres af de bevaringsværdige bygninger samt at bygningskulturens positive afledte effekter i relation til bosætning og erhvervsudvikling prioriteres i samarbejde mellem kommunerne og Kulturarvsstyrelsen.

Vedrørende bygningskulturen i kultur- og oplevelsesøkonomien anbefaler et flertal af udvalget, at der sker en styrkelse af formidlingen af bygningskulturens betydning i forhold til at øge forståelsen i samfundet for bygningskulturen.

Også i udvalgets overvejelser om fredede bygninger er indgået formidlingsmæssige tiltag, og udvalget peger på, at en grundig og specielt tilpasset fredningsbeskrivelse kan bidrage positivt til formidlingen og forståelsen for fredning af en bygning, særligt over for ejerne af de fredede bygninger, som dermed bibringes en bedre forståelse af baggrunden for fredningen, de bærende fredningsværdier og bevægerummet for bygningsændringer.

I forbindelse med udvalgets overvejelser om den administrative organisering af bygningsfredningsområdet har udvalget bl.a. anført, at der bør arbejdes videre med synliggørelse af Kulturarvsstyrelsens praksis, og at der i den forbindelse f.eks. i højere grad bør ske offentliggørelse af trufne afgørelser.

Udvalget anbefaler derfor, at der som et overordnet indsatsområde for bevaringsindsatsen arbejdes med bygningskulturens synlighed og betydning. Indsatsområdet bør omfatte alle aktører, og der bør arbejdes for, at aktørerne samarbejder om at udbrede kendskab og viden om de værdier, som bygningskulturområdet besidder, og om den betydning, bygningskulturen har for samfundet i dag og i fremtiden.

3.2.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

Kulturministeriet finder, at de overvejelser, synspunkter og anbefalinger som kommer til udtryk i rapporten fra Udvalget om bygningsbevaring vedrørende formidling af bygningskulturen, vil bidrage til den samfundsmæssige opbakning til og forståelse for bygningskulturarven.

Det foreslås derfor, at der i lovens § 1, stk. 3, tilføjes et nyt punktum, hvorefter kulturministeren til fremme af lovens formål skal formidle bygningskulturarven. At bestemmelsen foreslås placeret i lovens formålsbestemmelse betyder, at formidlingen skal angå ikke blot fredningssager men tillige de øvrige opgaver, som er indeholdt i bygningsfredningsloven. Der sker herved en udvidelse af de overordnede opgaver, som skal varetages i forbindelse med den løbende administration af loven.

Opgaven med at formidle bygningskulturarven vil i praksis blive varetaget af Kulturarvsstyrelsen.

Konkret kan formidlingen tage sigte på de situationer, som er angivet i rapporten fra Udvalget om bygningsbevaring. Det bemærkes, at det efter Kulturministeriets opfattelse vil være naturligt, at den type af formidling, som knytter sig direkte til Kulturarvsstyrelsens opgaver såsom offentliggørelse af afgørelser, information om administrativ praksis, udarbejdelse af ansøgningssekemaer m.v., hovedsageligt varetages direkte af Kulturarvsstyrelsen, mens andre formidlingsmæssige opgaver og tiltag mere naturligt og bedre kan varetages af Kulturarvsstyrelsen og samarbejdspartnere, herunder ejere, fonde og andre offentlige myndigheder.

3.3 Fredede bygninger m.v.

3.3.1 Gældende ret

3.3.1.1 Lovens værkbegreb

Bygningsfredningslovens formål er bl.a. at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Med dette formål for øje kan kulturministeren frede bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, som er over 50 år gamle, eller yngre, hvis det er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

Bygningsfredningsloven har sin oprindelse på et tidspunkt, hvor der i praksis alene blev anvendt en klassisk forståelse af et arkitektonisk værk. Ved administrationen af loven anlægges der imidlertid en fortolkning, som kan rumme forskellige forståelser af et arkitektonisk værk. Lovens værkbegreb fortolkes således inden for lovens formål og anvendelsesområde

3.3.1.2 Fredningens omfang

Efter bygningsfredningslovens § 4, stk. 1, er bygninger opført før år 1536 uden særlig beslutning fredet efter loven. Det betyder, at bygninger opført før 1536 automatisk er fredet efter bygningsfredningsloven.

Bygninger kan også fredes som følge af en afgørelse. Efter bygningsfredningslovens § 3, stk. 1, kan kulturministeren frede bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, som er over 50 år gamle. Uanset deres alder kan bygninger dog fredes, når det er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

I lovens § 3, stk. 2, er det fastsat, at i det omfang en bygnings umiddelbare omgivelser i form af gårdsrum, pladser, fortove, haver, parkanlæg og lignende er en del af den samlede beskyttelsesværdige helhed, kan fredningen omfatte sådanne omgivelser.

Bestemmelsen i lovens § 3, stk. 2, blev indført ved lov nr. 213 af 23. maj 1979 og det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen bl.a., at en fredet bygnings omgivelser kan beskyttes gennem anden planlægningslovgivning. Der fandtes derfor ikke at være behov for generelle beskyttelseszoner omkring fredede bygninger. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår videre, at baggrunden for indsættelsen af denne i loven var et ønske om gennem bygningsfredning at kunne beskytte en visuel helhed, f.eks. de indre gårdsrum i en købstadsbebyggelse og lignende. Det følger af bestemmelsens formulering, at den alene kan anvendes på en bygnings umiddelbare omgivelser.

Bestemmelsen i lovens § 3, stk. 2, kan anvendes til sikring af en arkitektonisk eller kulturhistorisk helhed, hvis denne knytter sig til en specifik fredningsværdig bygning, herunder anvendes til at sikre en visuel helhed, dog alene med hensyn til de helt umiddelbare omgivelser. Bestemmelsen kan alene anvendes, når der af hensyn til den fredede bygning må sikres indflydelse på de umiddelbare omgivelser, eller når disse omgivelser i sig selv udviser de samme behov for restaureringsteknisk bistand og støtte som den fredede bygning, som f.eks. monumenter i en have eller skulpturer.

Der er således ikke mulighed for at frede omgivelser eller anden arkitektur end bygninger, som f.eks. landskaber medmindre dette knytter sig direkte til en fredet bygning.

3.3.1.3 Adgang til fredede bygninger

Bygningsfredningslovens § 32, stk. 1, fastslår, at kulturministeren eller den, han bemyndiger hertil, efter forudgående meddelelse mod forevisning af legitimation har adgang til offentlige og private bygninger, for at tilvejebringe oplysninger til brug for afgørelser i henhold til loven. Lovens § 32, stk. 2, bestemmer, at politiet om fornødent yder bistand til at opnå en i henhold til stk. 1, hjemlet adgang til en bygning.

Efter fast praksis foregår besigtigelser og undersøgelser så vidt muligt i samråd med ejeren. Reglens anvendelse er ikke kun begrænset til fredede bygninger, men den kan alene anvendes, når det er nødvendigt for administrationen af bygningsfredningsloven.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 213 af 23. maj 1979. Efter forarbejderne til bestemmelsen er det utvivlsomt, at der, uanset bestemmelsens stk. 2, om at politiet yder bistand, kræves retskendelse, hvis der ikke foreligger samtykke til besigtigelsen fra ejeren.

3.3.2 Udvalget om bygningsbevaring

3.3.2.1 Lovens værkbegreb

Udvalget har drøftet bygningsfredningslovens værkbegreb, herunder om dette er tidsvarende således som arkitekturen har udviklet sig siden bygningsfredningslovens vedtagelse.

Udvalget har herom bemærket, at udgangspunktet er det klassiske værkbegreb. I den klassiske forståelse af et værk er arkitekturen et statisk, klart afgrænset værk. I den klassiske forståelse af et værk er det ikke tanken, at værket skal undergå forandringer.

Efter udvalgets opfattelse er der imidlertid i de seneste årtier sket en betydelig udvikling i arkitekturen og i forståelsen af værkbegrebet i retning af en dynamisk opfattelse. Som eksempler herpå peger udvalget på fleksible huse, hvor ruminddelingen er tænkt at kunne ændres i takt med ændrede behov i f.eks. en familie eller en virksomheds organisation.

Efter udvalgets opfattelse bør det sikres, at lovens anvendelsesområde kan rumme de forskellige værkbegreber, der arbejdes med inden for arkitekturen.

3.3.2.2 Fredningens omfang

Udvalget har drøftet, om den afgrænsning af fredningsinstrumentet som er indeholdt i bygningsfredningsloven, og som ikke omfatter bygningernes omgivelser, er tidssvarende.

Et flertal af udvalget har herefter anført, at der i første tredjedel af 1900-tallet formuleredes nye åbne byplanidealer i forbindelse med boligbyggeri. Landskabs- og havearkitekter planlagde udformningen af de åbne bebyggelses friarealer, og i takt med samfundets erkendelse og accept af, at disse var af væsentlig betydning, kom landskabsarkitekterne til at deltage i bebyggelsesplanernes udformning.

Det er videre anført, at selvom selvstændige landskabsarkitektoniske værker har fællestæk og oprindelse med f.eks. havekunst, adskiller disse sig også betydeligt i deres form, udformning og funktion. De selvstændige landskabsarkitektoniske værker danner sammen med bygninger og bygningsdele en samlet helhed såvel æstetisk som funktionelt.

Et flertal af udvalget finder derfor, at selvstændige arkitektoniske værker i landskabet samt selvstændige landskabsarkitektoniske værker bør omfattes af bygningsfredningsloven, samt at værkerne skal opfylde de kvalitative krav i bygningsfredningsloven om væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi.

3.3.2.3 Fredede bygningers tilstand

Af Udvalget om bygningsbevarings rapport fremgår, at der ikke eksisterer et samlet overblik over tilstanden af de fredede bygninger, og at Kulturarvsstyrelsens kendskab til tilstanden af de fredede bygninger er begrænset til de fredede bygninger, hvor ejerne

har ansøgt om tilladelse til udførelse af bygningsændringer, eller konkrete byggesager, som styrelsen på anden måde er blevet opmærksom på.

Udvalget finder, at det manglende kendskab til de fredede bygningers tilstand er problematisk og anbefaler, at der så hurtigt som muligt gennemføres en gennemgang af de fredede bygninger. Udvalget finder, at en sådan gennemgang bør tilrettelægges, så alle fredede bygninger over en periode besigtiges med henblik på at beskrive bygningernes bærende fredningsværdier, og så det kortlægges, hvilke bygningsarbejder der er nødvendige for at fastholde eller reetablere de bærende fredningsværdier.

Et flertal af udvalgets medlemmer anbefaler, at der udarbejdes vejledende individuelle handlingsplaner for hver enkelt fredet bygning, hvori det f.eks. kan fastlægges, hvilke arbejder der i en periode bør udføres på bygningen.

3.3.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

3.3.3.1 Lovens værkbegreb

Kulturministeriet kan tilslutte sig de overvejelser og synspunkter, som udvalget har anført i forbindelse med lovens værkbegreb. Ministeriet er således enig i, at lovens anvendelsesområde skal kunne rumme de forskellige værkbegreber, der arbejdes med inden for arkitekturen.

Kulturministeriet finder imidlertid, at bygningsfredningsloven, som den er affattet i dag, allerede kan rumme forskellige værkbegreber, og at de forskellige værkbegreber allerede i dag anvendes ved administrationen af loven. Kulturministeriets vurdering er således, at der ikke er behov for at foretage ændringer i loven.

3.3.3.2 Fredningens omfang

Kulturministeriet finder, at de overvejelser, de synspunkter og den ændring af retstilstanden vedrørende fredningens omfang, som et flertal i udvalget har anbefalet, bør gennemføres, og der foreslås derfor en ændring af lovens § 3, stk. 1, så også de selvstændige landskabsarkitektoniske værker kan fredes efter bygningsfredningsloven.

Konkret vil forslaget betyde, at selvstændige landskabsarkitektoniske værker kan fredes, hvis værket har væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi. Fredning af selvstændige landskabsarkitektoniske værker kan ske efter samme procedure som den, der anvendes ved fredning af bygninger, herunder iagttagelse af reglerne om forelægelse for Det særlige Bygningssyn og om underretning m.v. i henhold til lovens § 6.

Også lovens regler om affredning, ændring af en frednings omfang, ophævelse af fredning m.v. skal finde anvendelse på selvstændige landskabsarkitektoniske værker.

Et selvstændigt landskabsarkitektonisk værk kan beskrives som et menneskeskabt arkitektonisk værk i landskabet. En bevidst formet og planlagt konstruktion eller installation, bestående enten af artsbestemt, specifik vegetation og naturmaterialer alene, eller af forarbejdede, bestandige materialer, som er formet eller installeret i et landskab eller byskab.

Der kan være tale om en enkeltstående skulpturel genstand eller andre kunstneriske installationer, som er projekteret og udført som et selvstændigt virkemiddel eller med henblik på at give landskabet eller byskabet et kunstnerisk udtryk. Der kan også være tale om et anlæg med bygninger, hvor bygningerne er underordnede det landskabsarkitektoniske udtryk, men hvor helheden mellem bygninger og det landskabsarkitektoniske greb fremstår som en helhed eller et samlet værk.

Som eksempel på, at det kunstneriske udtryk hovedsageligt skabes gennem udformning af vegetation, er et traditionelt parkanlæg eller De Geometriske Haver i Birk Centerpark i Herning (C.Th. Sørensens landskabsskulptur ved Herning kunstmuseum, 1983).

Et eksempel på blanding af natur og menneskeskabte materialer er installationen ved Vestled, Hvide Sande, hvor en stor teglbelagt plads er lagt hen over klitterne og en 28 m lang bronzeskulptur vender mod horisonten (Marianne Hesselbjerg, Carsten Juhl Christiansen og Torben Schønherr, 2006).

Eksempler på et kunstnerisk bearbejdet byrum er den mønsterlagte granitbelægning på Amagertorv (Bjørn Nørgaard, 1993), parterret foran Kalundborg Kirke (C.Th. Sørensen, 1953) og samspillet mellem torvet og vandkunsten på Skt. Hans Torv (Sven Ingvar Andersson og Jørgen Haugen Sørensen, 1993).

Omfanget af kommende fredninger af landskabsarkitektoniske værker skønnes at blive omkring et til to værker om året.

Som mulige fredningsemner kan peges på anlægget ved Hellerup havn, (G.N. Brandt, 1918-21), Mariebjerg Kirkegaard (G.N. Brandt, 1929), Mindelunden i Ryvangen (Aksel Andersen og Kaj Gottlob 1946-50) og Tivolis springvandsterrasse (G.N. Brandt, 1940'erne).

Idet der foreslås en udvidelse af lovens fredningsbestemmelse, så også selvstændige landskabsarkitektoniske værker kan fredes, har Kulturministeriet til hensigt at foretage en ændring af bekendtgørelse nr. 707 af 12. august 2003 om Det særlige Bygningssyn med henblik på, at også landskabsarkitektonisk sagkundskab er repræsenteret i Bygningssynet.

3.3.2.3 Fredede bygningers tilstand og adgang til fredede bygninger

Kulturministeriet deler udvalgets opfattelse af, at det er problematisk, at der ikke forefindes et samlet overblik over de fredede bygningers tilstand.

En fredningsgennemgang, hvorved alle fredede bygninger besigtiges med henblik på at beskrive bygningernes bærende fredningsværdier og hvorved det kan kortlægges, hvilke bygningsarbejder der er nødvendige for at fastholde eller reetablere de bærende fredningsværdier, kan bibringe myndighederne og ejere en opdateret og anvendelig viden om dels de bærende fredningsværdier, dvs. hovedgrundlaget for, at bygningen er fredet,

dels information om, hvilken faktisk tilstand de fredede bygninger har og hvilke arbejder det er nødvendigt at gennemføre i en kommende periode.

Bedømmelsen af hvilke byggearbejder der er behov for at gennemføre, indeholdes i en individuel handlingsplan til hver enkelt fredet bygning. Udarbejdelse af en handlingsplan for fredede bygninger er således obligatorisk og skal ske som en del af fredningsgennemgangen.

Formålet med handlingsplaner er, at de fredede bygninger bliver bragt i en god vedligeholdelsesmæssig stand og at sikre fredningsværdierne. En handlingsplan kan anvendes til at støtte ejerne i prioriteringen af den løbende vedligeholdelse af den fredede bygning. En handlingsplan bør indeholde en kort beskrivelse af de udvendige og indvendige bygningsdele og en vurdering af deres tilstand og løbende vedligeholdelsesbehov, istandsættelsesarbejder og en kort beskrivelse af eventuelle nødvendige genopretningsarbejder. Endelig bør arbejderne opstilles i en rangfølge efter deres vigtighed, så det tilstræbes, at grundlæggende og påtrængende arbejder er udført ved udløbet af handlingsplanens periode.

En fredningsgennemgang vil være til gavn for ejerne af fredede bygninger, idet det bliver klart for ejerne, hvorfor bygningen er fredet, og hvori de bærende fredningsværdier består. Ejerne får også med handlingsplanen et umiddelbart anvendeligt redskab til at sikre vedligeholdelse og istandsættelse af deres fredede bygning.

En fredningsgennemgang, som resulterer i fyldestgørende fredningsbeskrivelser og udarbejdelse af handlingsplaner, vil endvidere være til gavn for myndighedsudøvelsen, idet informationen f.eks. kan anvendes til målretning og gennemførelse af særlige initiativer for bygningskulturen og vil betyde, at der kan ske en bedre udnyttelse af de økonomiske ressourcer.

En handlingsplan vil også kunne indgå i Kulturarvsstyrelsens sagsbehandling af ansøgninger af om- og tilbygninger samt ved ansøgninger om økonomisk støtte, idet handlingsplanernes angivelse af rangfølge af bygningsarbejder som udgangspunkt vil danne grundlag for at modtage støtte fra Kulturarvsstyrelsen.

Vedrørende en fredningsgennemgang bemærkes, at mange ældre fredningsbeslutninger alene indeholder en summarisk fredningsbegrundelse, og at det derfor ikke altid er klart for ejeren, hvad det egentlig er, fredningen skal beskytte. Hertil kommer, at Kulturarvsstyrelsens behandling af bygningsændringer bliver ganske ressourcekrævende og unødigt langvarig, da sagsbehandlingen ofte må indledes med en fortolkning og fastlæggelse af bygningens bærende bevaringsværdier.

En fredningsgennemgang vil bidrage til at styrke forståelsen for fredningsinstrumentet hos den enkelte ejer og vil styrke og tidsmæssigt forkorte den administrative sagsbehandling, idet der ved en fredningsgennemgang tilvejebringes et oplysningsgrundlag, som kan anvendes ved stillingtagen til ansøgninger om gennemførelse af byggearbejder på fredede bygninger.

Med henblik på at afværge, at der på et senere tidspunkt igen er ukendskab til de fredede bygningers tilstand foreslås det, at der i loven indsættes en ny bestemmelse, hvorefter kulturministeren får til opgave at udarbejde oversigter over fredede bygningers tilstand og fredningsværdier.

Opgaven, der vil blive delegeret til Kulturarvsstyrelsen, indebærer i praksis, at styrelsen skal foranstalte en fredningsgennemgang gennemført, og at styrelsen skal påse, at oversigter opdateres ved nyfredninger m.v.

Konsekvensen af en fredningsgennemgang vil være, at der blandt de eksisterende fredede bygninger findes bygninger, som ikke længere har tilstrækkelige fredningsværdier, eller hvor det ikke vil være muligt at reetablere disse, og at der som en følge heraf vil ske en affredning af bygninger. Derved fjernes de særlige rettigheder, forpligtelser og krav, som stilles for fredede bygninger i forbindelse med gennemførelse af bygningsændringer.

En anden følge kan være, at der viser sig at være behov for at præcisere fredningerne. Endelig kan en gennemgang af de fredede bygninger afdække uheldige eller ligefrem ulovlige forhold på bygninger, der fortsat skal forblive fredede. Dette vil udløse ekstra tiltag fra Kulturarvsstyrelsens side i form af krav om genopretning og lignende.

Kulturministeriet foreslår, at bestemmelsen i lovens § 32, ændres, så det i bestemmelsen angives, at kulturministeren, eller den kulturministeren bemyndiger dertil, efter forudgående meddelelse og mod forevisning af legitimation har adgang til offentlige og private bygninger, som er omfattet af loven, for at udøve de beføjelser, der er tillagt i medfør af loven. Bestemmelsen er således ikke længere begrænset til sager, hvori der skal træffes afgørelse. Hensigten med lovbestemmelsen er bl.a. at sikre, at Kulturarvsstyrelsen i overensstemmelse med forslaget til ny § 8 a, kan udarbejde oversigter over fredede bygningers tilstand og bevaringsværdier og i den forbindelse kan gennemføre en fredningsgennemgang.

3.4 Økonomiske aspekter ved fredede bygninger

3.4.1 Gældende ret

Efter bygningsfredningslovens § 16, stk. 1, kan kulturministeren yde støtte til bl.a. bygningsarbejder på fredede bygninger og sikring af inventar i fredede bygninger, hvor inventaret ikke er omfattet af fredningen i henhold til lovens § 3, såfremt inventaret er af betydning for den kulturhistoriske helhed eller har en særlig tilknytning til den pågældende bygning.

Bygningsfredningslovens § 16, stk. 2, fastslår, at støtten kan ydes i form af lån, tilskud, sagkyndig bistand, projektudarbejdelse eller materialer, samt at støtten kan gøres betinget af fastsættelse af og tinglysning af særlige bevaringsbestemmelser jf. lovens § 15.

Efter bygningsfredningslovens § 15 om de såkaldte bevaringsdeklarationer, kan kulturministeren efter aftale med vedkommende ejer fastsætte særlige bevaringsbestemmelser for en fredet bygning, herunder om at bygningen ikke skal være omfattet af reglen i lovens § 12, stk. 1.

Bygningsfredningslovens § 12, stk. 1, bestemmer, at nægtes en tilladelse til nedrivning af en fredet bygning, kan ejeren forlange ejendommen overtaget af staten mod erstatning. Efter lovens § 12, stk. 2, påhviler overtagelsespligten efter § 12, stk. 1, dog kun staten, hvis der er et væsentligt misforhold mellem ejendommens afkastningsgrad og afkastningsgraden for ejendomme med en lignende beliggenhed og benyttelse, men som ikke er omfattet af nedrivningsforbud.

Kulturarvsstyrelsen stiller ofte krav om tinglysning af en bevaringsdeklaration i henhold til bygningsfredningslovens § 15 ved ydelse af større økonomiske tilskud. I praksis knap 120.000 kr.

3.4.2 Udvalget om bygningsbevaring

Udvalget om bygningsbevaring har om økonomiske aspekter anført, at det er særdeles vigtigt, at direkte og indirekte økonomisk støtte fortsat målrettes til bevaringsarbejdet for den enkelte bygning, og at de økonomiske incitamenter tilgodeser den egentlige bygningsbevaringsindsats.

Udvalget har videre bemærket, at mulighed for at betinge økonomisk støtte fra Kulturarvsstyrelsen, og at der indgås og tinglyses en bevaringsdeklaration, efter udvalgets opfattelse kan medføre, at der til skade for de fredede bygninger gives afslag på at støtte ellers støtteværdige byggearbejder, fordi nogle ejere af fredede bygninger ikke ønsker at tinglyse en bevaringsdeklaration, som indebærer en rådighedsindskrænkning af deres ejendomsret.

Udvalget anbefaler på den baggrund, at denne mulighed ophæves. Udvalget peger på, at der i de situationer, hvor en statslig overtagelse af en fredet bygning kommer på tale, ved fastsættelsen af erstatningens størrelse i stedet fradrages et beløb svarende til offentligt ydede økonomiske tilskud, fratrukket afskrivninger.

3.4.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

I lighed med Udvalget om bygningsbevaring finder Kulturministeriet, at de økonomiske støttemuligheder, som findes for fredede bygninger, så vidt det overhovedet er muligt anvendes til de fredede bygninger, hvor støtten, efter en samlet vurdering af støttemidler og støttebehov, kommer de fredede bygninger mest muligt til gavn.

Kulturministeriet er derfor enig med Udvalget om bygningsbevaring i, at en mulighed for at betinge økonomisk tilskud af, at der tinglyses en bevaringsdeklaration på ejendommen ophæves og erstattes af en ny bestemmelse i bygningsfredningslovens § 12, stk. 2, om, at såfremt der påhviler staten overtagelsespligt skal der ved erstatningens fastsættelse fradrages tilskud i form af støtte modtaget i henhold til lovens § 16, stk. 1.

Samtidig hermed foreslås det, at bestemmelsen i bygningsfredningslovens § 16, stk. 2, 2. pkt., hvorefter støtte kan gøres betinget, herunder af fastsættelse og tinglysning af særlige bevaringsbestemmelser, jf. § 15, justeres, således at sidste led udgår.

Forslaget betyder, at det fortsat er muligt at knytte betingelser til ydelse af støtte efter lovens § 16, stk. 1. Det kan f.eks. være naturligt at ledsage visse af de i § 16, stk. 1, nævnte muligheder for støtte af forskellige betingelser. Med forslaget om en ændring af lovens § 12, stk. 2, er der derimod ikke længere behov for fastsættelse og tinglysning af særlige bevaringsbestemmelser.

3.5 Administrativ organisering af bygningsfredningsområdet

3.5.1 Gældende ret

Det følger af bygningsfredningslovens § 24, stk. 1, at kulturministeren kan bemyndige en styrelse under Kulturministeriet til at udøve de beføjelser, der i loven er tillagt ministeren. Af bygningsfredningslovens § 24, stk. 2, fremgår, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.

I medfør af disse bestemmelser har kulturministeren udstedt bekendtgørelse nr. 1513 af 14. december 2006 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Kulturarvsstyrelsen (delegationsbekendtgørelsen). Det fremgår af delegationsbekendtgørelsens § 9, hvilke opgaver Kulturarvsstyrelsen skal varetage og af delegationsbekendtgørelsens § 12, i hvilket omfang der er adgang til at klage over styrelsens afgørelser til kulturministeren.

Der er i dag mulighed for at klage over Kulturarvsstyrelsens afgørelser om 1) hvorvidt en bygning skal fredes, 2) ændring af omfanget af en fredning, 3) ophævelse af en fredning og 4) en ekspropriations gennemførelse til kulturministeren.

Alle andre afgørelser fra Kulturarvsstyrelsen vedrørende fredede bygninger, herunder bl.a. afgørelser på ansøgninger om bygningsmæssige ændringer, er der ikke mulighed for at indbringe for kulturministeren eller anden højere administrativ myndighed.

3.5.2 Udvalget om bygningsbevaring

Udvalget om bygningsbevaring har overvejet, om de muligheder, der eksisterer for at indbringe Kulturarvsstyrelsens afgørelser for en højere administrativ myndighed, er tilstrækkelige, herunder om hensynet til ejernes retssikkerhed varetages.

Udvalget bemærker herom bl.a., at adgang til at indbringe afgørelser for en højere administrativ myndighed bidrager til at varetage borgernes retssikkerhed og bidrager til at sikre lovlige og rigtige afgørelser, idet klageadgang bidrager til at skabe legitimitet om myndighedernes afgørelser ved, at sager kan prøves to gange.

Efter udvalgets opfattelse er det bedst stemmende med varetagelse af hensynet til ejere af fredede bygninger og hensynet til legitimiteten af Kulturarvsstyrelsens afgørelser, at

ejerne af fredede bygninger har mulighed for at klage over Kulturarvsstyrelsens afgørelser vedrørende bygningsmæssige ændringer til en højere administrativ myndighed.

3.5.3 Kulturministeriets overvejelser og forslag

Kulturministeriet kan tilslutte sig Udvalget om bygningsbevarings overvejelser og anbefaling om at etablere en klageadgang for Kulturarvsstyrelsens afgørelser på ansøgninger om gennemførelse af bygningsmæssige ændringer på fredede bygninger.

Vedrørende administrationen af bygningsfredningsloven finder Kulturministeriet endvidere, at der til gavn for ejernes retssikkerhed og Kulturarvsstyrelsens administration tillige er behov for i bekendtgørelsesform at kunne fastsætte nærmere regler om styrelsens udøvelse af de beføjelser, den har fået tillagt i henhold til delegationsbekendtgørelsen.

Kulturministeriet foreslår på den baggrund en nyaffattelse af bygningsfredningslovens § 24, stk. 2 - 4.

I § 24 vil det således som hidtil fastsættes i stk. 1, at kulturministeren kan bemyndige en styrelse under Kulturministeriet til at udøve de beføjelser, der i loven er tillagt ministeren.

I et nyt stk. 2, foreslås det herefter, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om styrelsens udøvelse af beføjelser i henhold til bemyndigelse efter stk. 1. Den hidtidige regel i stk. 2, om, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren, videreføres som et nyt stk. 3. Endelig videreføres den hidtidige regel i stk. 3 om at kulturministeren kan give en landsdækkende forening på det bygningskulturelle område ret til at få forelagt fredningsforslag for Det særlige Bygningssyn, jf. § 23, stk. 1. Indstiller Bygningssynet bygningen til fredning, skal kulturministeren foretage underretning efter § 6, stk. 1, som et nyt stk. 4.

Det foreslås, at den gældende regel i lovens § 24, stk. 4, hvorefter kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om indhold og forelæggelse m.v. af fredningsforslag, ophæves, da reglen er indeholdt i forslaget til et nyt § 24, stk. 2.

Det nye ved nyaffattelsen af lovens § 24, stk. 2-4, er dermed, at der tilvejebringes en hjemmel til, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om styrelsens udøvelse af beføjelser. Baggrunden for forslaget er, at Kulturministeriet finder, at fastsættelse af regler om Kulturarvsstyrelsens behandling af sager samt øvrige opgaver vil bidrage til ejernes retssikkerhed derved, at det tydeliggøres, hvilken kompetenceafgrænsning og proces styrelsen skal iagttage.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner

Lovforslaget indeholder ikke i sig selv økonomiske konsekvenser for staten. På finanslovsforslag 2010 er bevillingen til Kulturarvsstyrelsen forhøjet i perioden 2010-2014 med 3,3 mio. kr. årligt (2010-niveau) eller i alt 16,5 mio. kr. med henblik på at foretage den systematiske gennemgang af alle fredede bygninger i Danmark.

Der forventes en lettelse af sagsbehandlingen i Kulturarvsstyrelsen, når fredningsværdierne i alle fredede bygninger er blevet klarlagt. Stat, regioner og kommunerne kan således forvente en styrket og tidsmæssigt forkortet sagsbehandling i Kulturarvsstyrelsen i sager vedrørende offentligt ejede fredede bygninger.

Lovforslaget vurderes ikke at have væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for regioner eller kommuner. Dog kan ophævelse af fredningsbeslutninger som følge af den systematiske gennemgang af fredede bygninger udløse et øget skatteoppebør i kommunerne, idet de skattemæssige begunstigelser, som ejerne af fredede bygninger har, vil bortfalde ved en affredning.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget vurderes ikke at have væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Ejere af fredede bygninger, der anvendes til erhverv, kan forvente en styrket og tidsmæssigt forkortet sagsbehandling i Kulturarvsstyrelsen.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører, at borgernes retssikkerhed styrkes, idet der tilvejebringes klarhed over grundlaget for fredninger og de bærende fredningsværdier i den enkelte bygning. Ejere af fredede bygninger kan ligeledes forvente en styrket og tidsmæssigt forkortet sagsbehandling i Kulturarvsstyrelsen.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Statsstøtteretlige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have statsstøtteretlige aspekter.

10. Høring

Lovforslaget har været sendt i høring hos:

Beskæftigelsesministeriet
Finansministeriet
Forsvarsministeriet
Indenrigs- og Socialministeriet
Justitsministeriet

Kirkeministeriet
Klima- og Energiministeriet
Miljøministeriet
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling
Skatteministeriet
Statsministeriet
Transportministeriet
Udenrigsministeriet
Undervisningsministeriet
Økonomi- og Erhvervsministeriet
Danske Regioner
Kommunernes Landsforening (KL)
Dansk Byggeri
Håndværksrådet
Landbrug og Fødevarer
Dansk Industri
Dansk Landbrug
A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal
Augustinusfonden
Grundejernes Investeringsfond
LOA Lokale- og Anlægsfonden
Realdania
Veluxfonden
Advokatrådet
Akademirådet
Akademisk Arkitektforening
Arkitektskolen i Århus
Boligselskabernes Landsforening
By- og Landskabsstyrelsen
Bygnings Frednings Foreningen (BYFO)
Foreningen Bevaringsværdige Bygninger
Bygningskultur Danmark
Danmarks Naturfredningsforening
Dansk Byplanslaboratorium
Dansk Kulturhistorisk Museumsforening
Dansk Lokalhistorisk Forening
Dansk Skovforening
Danske Arkitekters Landsforbund
Det Arkæologiske Råd
Det Faglige Råd for Nyere Tids Kulturhistorie
DOCOMOMO Danmark
Energistyrelsen
Europa Nostra Danmark

Folketingets Kommunaludvalg
Foreningen af rådgivende ingeniører
Foreningen Danske Godser og Herregårde
Foreningen Danske Slotte og Herregårde
Foreningen Straatag
Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring
Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse
ICOMOS
Kunstakademiets Arkitektskole
Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur
Miljøankenævnet
Miljøstyrelsen
Nationalmuseet
Naturklagenævnet
Nordisk Konservatorforbund – Den Danske afdeling
ODM – Organisationen Danske Museer
Rigsarkivet
Center for Bygningsbevaring
Selskabet for bevaring af industrimiljøer v/formand Ole Hyldtoft
SLA – Sammenslutningen af Lokalarkiver
Skov- og Naturstyrelsen
Statsbiblioteket i Aarhus
Visit Danmark
Udvalget om Bygningsbevaring
Det Særlig Bygningssyn

11. Samlet vurdering af konsekvenserne af lovforslaget

	Positive konsekvenser eller mindredgifter	Negative konsekvenser eller merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen selvstændige mindredgifter.	Ingen selvstændige merudgifter.
	Forventet øget skatteprovenu for kommunerne ved affredninger.	Gennemførelse af fredningsgennemgang og udarbejdelse af handlingsplaner medfører en midlertidig merudgift for staten på i alt 16,5 mio. kr.
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Styrket og tidsmæssigt forkortet sagsbehandlingen i Kulturarvsstyrelsen når fredningsværdierne i alle fredede bygninger er blevet klarlagt.	
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Styrket og tidsmæssigt forkortet sagsbehandling i Kulturarvstyrelsen.	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Større klarhed for ejerne af fredede bygninger omkring fredningsværdierne i den enkelte bygning. Styrket og tidsmæssigt forkortet sagsbehandling i Kulturarvsstyrelsen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	
Statsstøtteretlige konsekvenser	Forslaget indeholder ikke statsstøtteretlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 1, stk. 3)

Efter den gældende bestemmelse i lovens § 1, stk. 3, yder kulturministeren til fremme af lovens formål vejledning med henblik på at sikre, at bygningsfrednings- og bevaringsinteresserne tilgodeses i administrationen af planloven, byfornyelsesloven og tilsvarende lovgivning.

Som noget nyt foreslås indsat et nyt punktum i bestemmelsen, hvorefter kulturministeren endvidere skal formidle bygningskulturarven.

At bestemmelsen foreslås placeret i lovens formålsbestemmelse betyder, at formidlingen skal angå ikke blot fredningsager, men tillige de øvrige opgaver som er indeholdt i bygningsfredningsloven.

Der henvises i det hele til lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 3.2.

Til nr. 2 (§ 3, stk. 1)

Med forslaget om en justering af formuleringen af lovens § 3, stk. 1, indføres adgang til at selvstændige landskabsarkitektoniske værker kan fredes efter bygningsfredningsloven, hvis værkerne er af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi og er over 50 år gamle eller en fredning er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

Fredning af selvstændige landskabsarkitektoniske værker skal ske efter samme proces, som finder anvendelse med hensyn til bygninger og som indebærer, at Kulturarvsstyrelsen skal forelægge fredningsforslag for Det særlige Bygningssyn, og at offentligheden skal inddrages.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 3.3.

Til nr. 3 (§ 3, stk. 2)

Der henvises til bemærkninger til lovforslaget nr. 2.

Til nr. 4 (§ 6, stk. 1, nr. 4)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets nr. 9.

Til nr. 5 (§ 8 a)

Den foreslåede bestemmelse, hvorefter kulturministeren udarbejder oversigter over fredede bygningers tilstand og fredningsværdier er ny.

Opgaven vil i praksis blive delegeret til Kulturarvsstyrelsen.

Den foreslåede nye bestemmelse medfører, at Kulturarvsstyrelsen skal tilrettelægge og iværksætte en gennemgang af samtlige landets fredede bygninger således, at alle fredede bygninger over en periode besigtiges med henblik på at beskrive bygningernes bærende fredningsværdier og kortlægge, hvilke bygningsarbejder, der er nødvendige for at fastholde eller reetablere de bærende fredningsværdier. For hver enkelt fredet bygning skal der herudover udarbejdes en handlingsplan, som fastlægger, hvilke arbejder der i en periode bør udføres på bygningen for at fastholde fredningsværdierne eller reetablere disse.

Da der er tale om en ny opgave, og da en fredningsgennemgang af de eksisterende fredede bygninger og udarbejdelse af handlingsplaner for disse er en stor og ressourcekrævende opgave, vil det være naturligt, at den konkrete udvikling, tilrettelæggelse og udformning finder sted ved gennemførelse af et eller flere pilotprojekter, som er forankrede i Kulturarvsstyrelsen.

Efter den foreslåede bestemmelse er der imidlertid ikke tale om en enkeltstående opgave med gennemførelse af en fredningsgennemgang.

Kulturarvsstyrelsen vil i henhold til den foreslåede bestemmelse have til opgave at sikre, at der stedse er udarbejdet opdaterede lister over de fredede bygningers tilstand og fredningsværdier. Det betyder bl.a., at Kulturarvsstyrelsen skal revidere og ajourføre oversigten ved nyfredninger, affredninger og lignende.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 3.3.

Til nr. 6 (§ 12, stk. 2)

Det foreslås, at hvis der påhviler staten overtagelsespligt af en fredet ejendom, skal der ved fastsættelse af erstatningens størrelse fradrages eventuel støtte i form af tilskud modtaget i henhold til lovens § 16, stk. 1.

Ved opgørelsen af økonomisk støtte efter lovens § 16, stk. 1, skal der foretages almindelig afskrivning.

Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 3.4.

Til nr. 7 (§ 16, stk. 2)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets nr. 5.

Til nr. 8 (§ 20, stk. 4)

Det foreslås, at kulturministeren skal føre en offentlig tilgængelig liste over fredede bygninger. Der stilles ikke i bestemmelsen krav til, hvilken form eller format den offentligt tilgængelige liste skal have, blot at den skal være tilgængelig for offentligheden og det forudsættes, at listen løbende skal ajourføres.

Efter den gældende bestemmelse i lovens § 20, stk. 4, skal kulturministeren hvert fjerde år udarbejde en fortegnelse over de fredede bygninger.

Bestemmelsen er gennem årene blevet opfyldt på den måde, at der med jævne mellemrum er blevet udgivet en ajourført liste over de fredede bygninger i bogform. Denne liste har fra tidlig tid været opbygget efter amter og underdelt i kommuner. Hver enkelt fredet ejendom er defineret gennem adressen, eventuelt suppleret med et navn på ejendommen, for eksempel Harsdorffs Hus. De fredede bygninger på ejendommen blev nævnt, for eksempel forhus, sidehus eller baghus og en oplysning om opførelsesår samt eventuel arkitekt. Endelig oplystes matrikelnummer og fredningsår.

I 2006 blev databasen over Fredede og Bevaringsværdige Bygninger, (FBB), (www.kulturarv.dk/fbb), offentliggjort, og hermed er der skabt et altid ajourført register over de fredede bygninger, idet nye bygningsfredninger føres ind i systemet, så snart beslutning om fredning er truffet. På samme måde noteres det, når en bygningsfredning ophæves.

FBB-databasen er sammenkoblet med BBR-registeret, således at BBR-oplysningerne er anført for de enkelte bygninger på ejendommen. I FBB findes alle de oplysninger, som fandtes i den tidligere liste, og derudover yderligere funktioner. Systemet har en geografisk brugergrænseflade, så de fredede bygninger kan fremsøges og vises på kort. Der er mulighed for at tilknytte fotografier, udførlige beskrivelser, rapporter m.v. FBB indeholder dermed betydelig mere information end den tidligere fredningsliste.

Databasen Fredede og Bevaringsværdige Bygninger, (FBB) vil opfylde kravet i lovens § 20, stk. 4, således som bestemmelsen foreslås affattet.

Til nr. 9 (§ 23, stk. 1)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets nr. 9.

Til nr. 10 (§ 24, stk. 2-4)

Det foreslås en nyaffattelse af lovens § 24, stk. 2-4.

I § 24 fastsættes det således som hidtil i stk. 1, at kulturministeren kan bemyndige en styrelse under Kulturministeriet til at udøve de beføjelser, der i loven er tillagt ministeren.

I et nyt stk. 2, foreslås det herefter, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om styrelsens udøvelse af beføjelser i henhold til bemyndigelse efter stk. 1. Den hidtidige regel i stk. 2, om, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren, videreføres som et nyt stykke 3 og endelig videreføres den hidtidige regel i stk. 3 om, at kulturministeren kan give en landsdækkende forening på det bygningskulturelle område ret til at få forelagt fredningsforslag for Det særlige Bygningssyn, jf. § 23, stk. 1., som et nyt stk. 4.

Det foreslås, at den gældende regel i lovens § 24, stk. 4, hvorefter kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om indhold og forelæggelse m.v. af fredningsforslag, ophæves, da reglen er indeholdt i forslaget til et nyt § 24, stk. 2.

Det nye ved nyaffattelsen af lovens § 24, stk. 2-4, er dermed, at der tilvejebringes hjemmel til, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om styrelsens udøvelse af beføjelser. Baggrunden for forslaget er, at Kulturministeriet finder, at fastsættelse af regler om Kulturarvsstyrelsens behandling af sager samt øvrige opgaver vil bidrage til ejernes retssikkerhed derved, at det tydeliggøres hvilken kompetenceafgrænsning og proces styrelsen skal iagttage.

Til nr. 11 (§ 32)

Det foreslås, at kulturministeren, eller den kulturministeren bemyndiger dertil, efter forudgående meddelelse og mod forevisning af legitimation har adgang til offentlige og private bygninger og selvstændige arkitektoniske værker, som er omfattet af loven, for at udøve de beføjelser, der er tillagt i medfør af loven samt at politiet om nødvendigt yder bistand til at opnå denne adgang.

Kompetencen vil blive delegeret til Kulturarvsstyrelsen.

I forhold til den gældende bestemmelse foreslås det, at bestemmelsen udvides således, at bestemmelsen ikke længere er begrænset til indhentelse af oplysninger til brug for afgørelser i henhold til loven, men kan finde anvendelse på offentlige og private bygninger og selvstændige arkitektoniske værker, som er omfattet af loven.

Herved kan bestemmelsen finde anvendelse i tilfælde, hvor Kulturarvsstyrelsen af kontrolformål har behov for at besigtige en bygning eller et værk, f.eks. for at undersøge om og i givet fald, hvilke bygningsarbejder der er gennemført, og om arbejderne er lovlige eller ej og i tilfælde, hvor Kulturarvsstyrelsen har behov for at besigtige en bygning eller et selvstændigt landskabsarkitektonisk værk med henblik på at tilvejebringe oplysninger om bygningen eller værket, uden at det er med henblik på at kunne træffe en konkret afgørelse, f.eks. i forbindelse med den i lovforslagets nr. 5 foreslåede nye opgave for Kulturarvsstyrelsen med at udarbejde oversigter over fredede bygningers tilstand og fredningsværdier.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2010.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

§ 1. Loven har til formål at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Stk. 2. Ved lovens administration skal der lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt.

Stk. 3. Til fremme af lovens formål yder kulturministeren vejledning med henblik på at sikre, at bygningsfrednings- og bevaringsinteresserne tilgodeses i administrationen af planloven, byfornyelsesloven og tilsvarende lovgivning.

Stk. 4. Offentligheden inddrages i videst muligt omfang i frednings- og bevaringsarbejdet.

§ 3. Kulturministeren kan frede bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, som er over 50 år gamle. Uanset deres alder kan bygninger dog fredes, når det er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

Stk. 2. I det omfang en bygnings umiddelbare omgivelser i form af gårdsrum, pladser, fortove, haver, parkanlæg og lignende er en del af den samlede beskyttelsesværdige helhed, kan fredningen omfatte sådanne omgivelser.

§ 6. Forinden kulturministeren træffer

Lovforslaget

§ 1

I lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1088 af 29. august 2007, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 3, indsættes som ny punktum:

”Til fremme af lovens formål skal kulturministeren endvidere formidle bygningskulturarven.”

2. I § 3, stk. 1, indsættes to steder efter ”bygninger”: ”og selvstændige landskabsarkitektoniske værker”.

3. I § 3, stk. 2, indsættes efter ”bygnings”: ”eller selvstændigt landskabsarkitektonisk værks”.

4. I § 6, stk. 1, nr. 4, ændres ”§ 24, stk. 3,”

beslutning om fredning skal han skriftligt underrette:

- 1) bygningens ejer og bruger,
- 2) kommunalbestyrelsen,
- 3) museumsrådet og kulturmiljørådet, i det omfang et sådant råd er oprettet i det pågældende lokalområde,
- 4) en forening, som er bemyndiget efter § 24, stk. 3, og
- 5) de foreninger og lignende med lokalt tilhørsforhold, som har interesse i bevaringssspørgsmål, og som over for kulturministeren har fremsat skriftlig anmodning om at blive holdt underrettet om fredninger.

Stk. 2. I underretningen fastsættes en frist på mindst tre måneder for indsendelse af bemærkninger til fredningen.

Stk. 3. Fra det tidspunkt, den i stk. 1 nævnte underretning er kommet frem, må der ikke uden tilladelse fra kulturministeren foretages bygningsarbejder og lignende, som går ud over almindelig vedligeholdelse. Reglerne i § 10 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Samtidig med underretningen efter stk. 1 foretager kulturministeren offentlig bekendtgørelse af forslaget med oplysning om fristen efter stk. 2.

§ 12. Nægtes tilladelse til nedrivning, kan ejeren forlange ejendommen overtaget af staten mod erstatning.

Stk. 2. Overtagelsespligten efter stk. 1 påhviler dog kun staten, hvis der er et væsentligt misforhold mellem ejendommens afkastningsgrad og afkastningsgraden for ejendomme med en lignende beliggenhed og benyttelse, men som ikke er omfattet af nedrivningsforbud.

til: "§ 24, stk. 4,".

5. Efter § 8, indsættes i kapitel 2:

"§ 8 a. Kulturministeren udarbejder oversigter over fredninger efter loven og disses bevaringsværdier."

6. I § 12, stk. 2, indsættes som nyt punktum:

"Påhviler der staten overtagelsespligt, skal der ved erstatningens fastsættelse fradrages støtte i form af tilskud modtaget

Stk. 3. Kan der ikke mellem kulturministeren og ejeren opnås enighed om statens overtagelse af ejendommen eller om vilkårene herfor afgør taksationsmyndighederne efter lov om offentlige veje spørgsmålet om berettigelsen af ejerens krav efter stk. 1, jf. stk. 2, og fastsætter erstatning for statens overtagelse af ejendommen. Om sagens behandling for taksationsmyndighederne og om erstatningens fastsættelse og udbetaling finder §§ 52-56, 63-64 og 66-67 i lov om offentlige vej tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Spørgsmål, der kan afgøres af taksationsmyndighederne, jf. stk. 3, kan ikke indbringes for domstolene, førend overtaksationskommissionens afgørelse foreligger.

Stk. 5. Spørgsmål til prøvelse af overtaksationskommissionens afgørelse skal anlægges inden 8 uger efter, at afgørelsen er meddelt pågældende.

§ 16. Kulturministeren kan yde støtte til:

- 1) Bygningsarbejder på fredede bygninger.
- 2) Sagkyndig bistand og projektudarbejdelse samt udarbejdelse af planer for istandsættelse og fremtidig brug af bygninger, der er indstillet til fredning af Det særlige Bygningssyn, jf. § 23, stk. 1.
- 3) Sikring af inventar i fredede bygninger, hvor inventaret ikke er omfattet af fredningen i henhold til § 3, samt inventar i bevaringsværdige bygninger, såfremt inventaret er af betydning for den kulturhistoriske helhed eller har en særlig tilknytning til den pågældende bygning.
- 4) Landsdækkende og lokale foreninger og lignende med bygningskulturelle formål.
- 5) Institutioner og lignende, der har til formål at bevare de traditionelle bygningshåndværk og informere og vejlede om bygningskulturelle formål.
- 6) Bygningsarbejder på bygninger, som ministeren finder bevaringsværdige, jf. §

i henhold til lovens § 16, stk. 1.”

7. I § 16, stk. 2, udgår:

19.

7) Lokale bevaringsråd eller lignende, der kan yde støtte til bevaringsværdige bygninger.

Stk. 2. Støtte kan ydes i form af lån, tilskud, sagkyndig bistand, projektudarbejdelse eller materialer. Støtten kan gøres betinget, herunder af fastsættelse og tinglysning af særlige bevaringsbestemmelser, jf. § 15.

Stk. 3. Til løsning af særlige frednings- og bevaringsopgaver kan kulturministeren købe, forvalte, istandsætte og afhænde fast ejendom, erhverve begrænsede rettigheder i sådanne samt modtage og forvalte gaver og arv, herunder i form af kontante beløb.

Stk. 4. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om støtteordningerne, herunder om oprettelse af lokale bevaringsråd eller lignende og deres administration af støttemidler.

Stk. 5. Op til 20 pct. af støtten kan tilbageholdes og anvendes til modregning med ejerens eventuelle restancer til det offentlige.

Stk. 6. Støtte ydes inden for de rammer, der fastsættes på de årlige bevillingslove. Betalte renter og afdrag på lån, der er ydet efter denne lov, samt provenu ved drift og afhændelse af fast ejendom efter stk. 3 kan endvidere anvendes som nævnt i stk. 1-3. Uforbrugte midler overføres til følgende finansår.

§ 20. Kulturministeren indsamler oplysninger og foretager registreringer til brug ved varetagelsen af de i § 1 nævnte formål.

Stk. 2. Kulturministeren udarbejder sammenfattende oversigter over fredningsinteresserne.

Stk. 3. Kulturministeren kan i samarbejde med kommunalbestyrelserne foretage kortlægning og registrering af bygningers og bymiljøers bevaringsværdier til brug for bevaringsplanlægningen i kommunerne.

Stk. 4. Kulturministeren udarbejder hvert

”, herunder fastsættelse og tinglysning af særlige bevaringsbestemmelser, jf. § 15”

8. § 20, stk. 4, affattes således:

4. år en fortegnelse over de fredede bygninger.

§ 23. Kulturministeren skal forelægge alle forslag om fredninger, jf. § 3, og om ændringer af en frednings omfang, jf. § 8, stk. 1, for Det Særlige Bygningssyn til udtalelse. En bygning kan kun fredes, og omfanget af en fredning kan kun ændres, såfremt Bygningssynet afgiver indstilling herom. Bygningssynets indstilling skal så vidt muligt foreligge, forinden der sker underretning efter § 6, stk. 1. Kulturministeren skal dog foretage underretning efter § 6, stk. 1, når en efter § 24, stk. 3, bemyndiget forening finder, at sagen ikke kan afvente forelæggelse for Det Særlige Bygningssyn.

Stk. 2. Kulturministeren skal forelægge alle ansøgninger om nedrivning af en fredet bygning for Det særlige Bygningssyn til udtalelse, jf. § 11. Kulturministeren kan ikke meddele tilladelse til nedrivning mod Det Særlige Bygningssyns indstilling. Bygningssynets indstilling skal foreligge, forinden der sker underretning efter § 6, stk. 1.

Stk. 3. Kulturministeren indhenter en udtalelse fra Det særlige Bygningssyn om ophævelse af fredninger, jf. § 8, stk. 2.

Stk. 4. Kulturministeren skal forelægge ansøgninger om bygningsarbejder, jf. § 6, stk. 3, og § 10 for Det særlige Bygningssyn til udtalelse.

Stk. 5. Kulturministeren indhenter en udtalelse fra Det særlige Bygningssyn om ansøgning om støtte til sikring af inventar, jf. § 16, stk. 1, nr. 3, og kan endvidere indhente en udtalelse fra Det særlige Bygningssyn i principielle spørgsmål om administrationen af § 16.

Stk. 6. Afgørelser i henhold til denne lov, hvorom Det særlige Bygningssyn har udtalt sig, skal indeholde oplysninger om Det særlige Bygningssyns indstilling.

”Stk. 4. Kulturministeren fører en offentlig tilgængelig liste over fredede bygninger.”

9.

I § 23, stk. 1, ændres ”§ 24, stk. 3” til § 24, stk. 4”.

Stk. 7. Det særlige Bygningssyn rådgiver i øvrigt kulturministeren i bygningsfrednings- og bevaringsspørgsmål.

§ 24. Kulturministeren kan bemyndige en styrelse under Kulturministeriet til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Stk. 3. Kulturministeren kan give en landsdækkende forening på det bygningskulturelle område ret til at få forelagt fredningsforslag for Det særlige Bygningssyn, jf. § 23, stk. 1. Indstiller Det Særlige Bygningssyn bygningen til fredning, skal kulturministeren foretage underretning efter § 6, stk. 1.

Stk. 4. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om indhold og forelæggelse mv. af fredningsforslag.

§ 32. Kulturministeren eller den, han bemyndiger hertil, har efter forudgående meddelelse mod forevisning af legitimation adgang til offentlige og private bygninger for at tilvejebringe oplysninger til brug for afgørelser i henhold til loven.

Stk. 2. Politiet yder om fornødent bistand til at opnå en i henhold til stk. 1 hjemlet adgang til en bygning.

10. § 24, stk. 2 – 4, ophæves, og i stedet indsættes:

”Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om styrelsens udøvelse af beføjelser i henhold til bemyndigelse efter stk. 1.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Stk. 4. Kulturministeren kan give en landsdækkende forening på det bygningskulturelle område ret til at få forelagt fredningsforslag for Det særlige Bygningssyn, jf. § 23, stk. 1. Indstiller Bygningssynet bygningen til fredning, skal kulturministeren foretage underretning efter § 6, stk. 1.”

12. § 32 affattes således:

”§ 32. Kulturministeren eller den, kulturministeren bemyndiger dertil, har efter forudgående meddelelse og mod forevisning af legitimation adgang til offentlige og private bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker, som er omfattet af loven, for at udøve de beføjelser, der er tillagt i medfør af loven.

Stk. 2. Politiet yder om nødvendigt bistand til at opnå en i henhold til stk. 1 hjemlet adgang.”

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2010.